



“พุทธคุณ” ยิ่งใหญ่เกินประมาณ ผู้สัมผัสได้ย่อมสงบสุขร่มรื่นศรัทธา



“พุทธโธ”

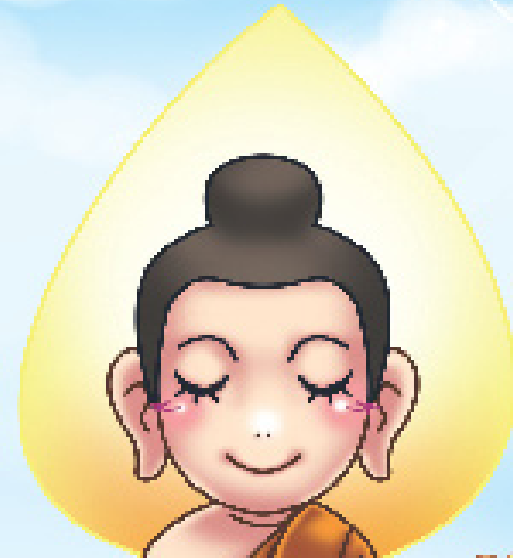
สัมผัสพระพุทธรเจ้าด้วยใจ



พุทธคุณ อธิปไตย



อ่านสิบบรอบ คิดสิบบทวน ฝึกฝนปัญญา ฉลาดใช้ เฉลียวคิด ชีวิตมีสติ สนุก สุข สงบ เย็น



“พุทธโร”

สัมพัทธ์พระพุทธรูเจ้าด้วยใจ



นำเสนอสาระ : ณัฐพันธ์ ชื่นทวีเกียรติ บรรณาธิการสาระ : ศักดิ์สิทธิ์ หินธุ์สิทธิ์
ออกแบบปก : จินดี ตามเที่ยงตรง บรรณาธิการศิลปะ : อนุจิต คำขงเมือง
ภาพประกอบ : ธนรัตน์ ไทชพานิช ศิลปกรรมรูปเล่ม : จินดี ตามเที่ยงตรง



ระดมธรรม น้ำสัจตสุข



ชาติกาล ๒๗ พ.ศ. ๒๔๘๙
มรณกาล ๘ ก.ค. ๒๕๖๖

“ธรรมทานมีผลมากกว่าทานอื่นๆ จริงๆ วัตถุประสงค์ก็ช่วยกัน แต่เป็นเรื่องมีชีวิตอยู่รอด อภัยทานก็เป็นเรื่องมีชีวิตอยู่รอด แต่มันยังไม่ดับทุกข์ มีชีวิตอยู่รอดอย่างเป็นทุกข์นะ มันคืออะไร? เขาให้มีชีวิตอยู่ แต่เขาได้รับทุกข์ ทรมานอยู่ นี่มันคืออะไร มันคืออะไร **เมื่อรอดชีวิตแล้วมันจะต้องไม่มีความทุกข์ด้วย จึงจะนับว่าดี มีประโยชน์ ข้อนี้สำคัญด้วยธรรมทาน** มีความรู้ธรรมะแล้ว รู้จักทำให้ไม่มีความทุกข์ รู้จักป้องกันไม่ให้เกิดความทุกข์ รู้จักหยุดความทุกข์ที่กำลังเกิดอยู่ ธรรมทานจึงมีผลกว่าในลักษณะอย่างนี้ มันช่วยให้ชีวิตไม่เป็นหมัน วัตถุประสงค์และอภัยทาน ช่วยให้รอดชีวิตอยู่ บางทีก็เฉยๆ มันดีกว่ารอดชีวิตอยู่เฉยๆ แต่ **ถ้ามีธรรมทานเข้ามา ก็จะสามารถช่วยให้มีผลดีถึงที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้รับ เพราะฉะนั้น ขอให้สนใจในเรื่องธรรมทาน”**

พุทธทาสภิกขุ

คำนำ

“พุทธโฆ” เป็นคำที่พุทธศาสนิกชนนำมาใช้พูดกันจนติดปาก สำหรับภาวนาหรือบริกรรมคิดนึกเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในชีวิตประจำวัน

แต่เราเคยเกิดคำถามกันบ้างไหมว่า จริงๆ แล้ว “พุทธโฆ” คืออะไร? เราบริกรรม “พุทธโฆ” กันเพื่ออะไร? แล้วผลจากการที่เรabriกรรม “พุทธโฆ” นั้นคืออะไร? ทำไมพระพุทธเจ้าทรงมอบสิ่งมีค่าที่สุดคือ “พุทธโฆ” ไว้ให้กับเรา?

หากยังไม่สามารถตอบคำถามต่างๆ ข้างต้นนี้ได้ ขอให้หยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาแล้วเปิดอ่าน ค่อยๆ เปิดไปที่ละหน้า ค่อยๆ สัมผัสกับท่วงทำนองแห่งความตื่นรู้ไปที่ละหน้า แล้วคุณจะค้นพบว่าที่ผ่านมาเราได้รับประโยชน์จากการรู้จัก “พุทธโฆ” น้อยเหลือเกิน

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านพุทธคุณบรรยายในบท “พุทธโฆ” ของหลวงปู่พุทธทาสในครั้งแรก ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ค้นพบตาไม้แห่งความรู้เข้าแล้ว เพราะงานชิ้นนี้อธิบายความหมายได้ลึกซึ้ง ตลอดถึงการปฏิบัติเพื่อรับประโยชน์สูงสุดจากพุทธคุณข้อนี้ น่าเสียดายหากต้องพลาดการอ่านหนังสือเล่มนี้

เมื่อท่านเปิดหนังสือเล่มนี้อ่าน ขอให้ค่อยๆ วางความรู้สึกทั้งหมด ปล่อยใจของท่านให้สัมผัสกับธรรมะที่หลวงพ่อบุทธทาสได้ถ่ายทอดเอาไว้ ธรรมะที่จะค่อยๆ เปลี่ยนจากความสับสนให้เป็นปัญญา ธรรมะที่จะนำพาทุกๆ ท่านเข้าถึงสภาวะแห่งความตื่นรู้อย่างแท้จริง

หลวงพ่อบุทธทาสภิกขุได้บรรยายพระธรรมเทศนาเรื่องสำคัญๆ ไว้เป็นจำนวนมาก และบทว่าด้วย “พุทธโฆ” เล่มนี้ เป็นหนึ่งในธรรมบรรยายชุดพระพุทธคุณบรรยาย ซึ่งถูกรวบรวมไว้ในหนังสือชุด *ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส* ผู้รวบรวมเห็นว่ามีความน่าสนใจมาก เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่พุทธศาสนิกชนทุกคนควรรู้ให้ชัด และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุข ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวมเป็นเบื้องต้น กระทั่งเข้าถึงความพ้นทุกข์คือ “พระนิพพาน” ซึ่งเป็นสุขอันสูงสุด ดังคำกล่าวของหลวงพ่อบุทธทาสที่ว่า...

“อย่าลืกันแต่ว่าท่อง ‘พุทธโฆ’ ‘พุทธโฆ’ บางคนแก่งถึงขนาดว่า เข้า-พุทธ ออก-โฆ, เข้า-พุทธ ออก-โฆ อย่างนั้นก็มี มันก็ยังไม่มีความที่จะรู้จักพุทธโฆ เว้นไว้แต่มาศึกษาเรื่องอย่างนี้ให้เข้าใจแจ่มแจ้ง”

ดังนั้นแล้ว สำนักพิมพ์เสียงเสียง เชียงเพื่อพุทธศาสนา จึงได้นำพระธรรมเทศนาเรื่องสำคัญนี้มาจัดพิมพ์ใหม่ โดยได้จัดหน้า ทำวรรคตอน ตั้งหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ทำบทคัดย่อ ใส่สีเน้นคำ ทำเชิงอรรถ เสริมสาระ อธิบายข้อธรรม และใส่ภาพประกอบ เพื่อให้อ่านง่าย เข้าใจง่าย

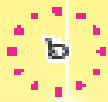
ช่วยย่นระยะเวลาในการอ่าน เห็นแก่นแท้ของธรรมะ และ
หยิบใช้ได้ทันที มีสุขทันใจ

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จักเอื้อประโยชน์
ให้ผู้อ่านเข้าถึงแก่นสำคัญของคำว่า “พุทธโฆ” จนกระทั่ง
ปฏิบัติตนและดำเนินไปสู่ความเป็น “พุทธะ” คือ เป็นผู้รู้
ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ตามรอยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
อันเป็นเป้าหมายและประโยชน์สูงสุดของการศึกษาพุทธ-
ศาสนา แล้วจะพบว่าพระพุทโฆเจ้า หรือ “พุทธะ” ที่แท้จริง
อยู่ในภายในใจของเราเอง หาใช้เงินไกล

จิวิ ทิปปตุ โลกสุมี สมนาสมพุทธุ ขอพระศาสนา
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงเจริญรุ่งเรืองอยู่
ในโลกตลอดกาลเทอญ.

🌸 กุญแจสู่ ปิณณิกิธมม 🌸





พุทธโธ* สัมผัสพระพุทธรูปเจ้าด้วยใจ

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย

ในวันนี้ จะได้พูดถึงบทว่า **พุทธโธ** และบทว่า **ภคฺวา** ซึ่งเป็นบทที่ถูกนำมากล่าวชานกันมากที่สุด ตามปกติ เราก็จะเรียกพระพุทธรูปองค์ด้วยบทว่า **ภคฺวา** มากกว่าบทอื่น และถือว่าเป็นบทที่แสดงความเคารพอย่างยิ่ง บทว่า **พุทธโธ** ก็ยังนำมากล่าวถึงน้อยกว่า แต่รวมความแล้ว สองบทนี้เป็นบทที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดนั้น ในวันนี้ก็เป็นการกล่าวถึงบทพระคุณที่ถูกกล่าวชานกันมากที่สุดนั่นเอง



▪ บรรยายครั้งที่ ๔ เมื่อ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๐ คัดจากหนังสือ ธรรมใจของพระพุทธบาท จุฬ พระพุทธคุณบรรพชา

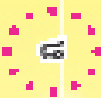


ลำดับนี้ ก็จะได้กล่าวโดย บทว่า พุทโธ

คำว่า พุทโธ นี้ มี ๒ นัย คือ

๑. เป็นชื่อธรรมคสามัญที่ใช้เรียกพระองค์ นี้ก็มีอยู่นัยหนึ่ง
๒. อีกนัยหนึ่งก็เป็นการแสดงพระคุณว่า พระองค์ทรงประกอบด้วยพระคุณอย่างไร ในความหมายของคำว่า พุทโธ

สำหรับบทที่ใช้เป็นคำชื่อหรือสาumanam สำหรับเรียกพระองค์นั้น ไม่ต้องวินิจฉัยอะไร ส่วนบทที่แสดงพระคุณอันสูงสุดอยู่ในคำนี้ นี้แหละ เป็นบทที่จะต้องนำมาวินิจฉัยกันให้มากเท่าที่จะทำได้



“พุทธโธ” สิมคำศัพท์=พุทธเจ้าด้วยใจ

“พุทธะ” มีความหมายมากมาย สุดทำขสขรปลง ใน ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

เพื่อจะทราบถึงพระคุณข้อนี้ ในขั้นแรกก็ทราบคำคำนี้โดยพยัญชนะ คือ โดยคำพูดนั่นเองกันเสียก่อน คำว่า “พุทธะ” โดยพยัญชนะ ท่านก็ตีความกันมากมายหลายอย่าง ในที่สุดยุติกันได้สัก ๓ อย่าง หรือ ๓ นัย คือ

- “พุทธะ” แปลว่า ผู้รู้
- “พุทธะ” แปลว่า ผู้ตื่นจากหลับ
- “พุทธะ” แปลว่า ผู้เบิกบาน



“พุทธโธ”
ผู้รู้ ผู้ตื่น
ผู้เบิกบาน
ด้วยอรหต



พระพราย

ประเทศไทยเคยได้ชื่อว่าเป็นเมืองพุทธ เป็นเมืองของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แต่บัดนี้ ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นบ้านป่าเมืองเถื่อน เพราะคนในประเทศกำลังละทิ้งธรรมะ ยึดถือแต่ทิฐิมานะหมายเอาชนะคะคานกันจนเกิดความแตกแยกอย่างรุนแรง ดังนั้นแล้ว ขอท่านทั้งหลาย ที่ตื่นอยู่ จงได้มาร่วมกันระดมธรรมเพื่อพลิกฟื้นประเทศไทยให้กลับมาสงบสุข เพื่อเป็นเมืองแห่งพุทธะดังเดิมโดยเร็วเกิด

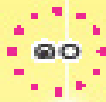
ภาษาบาลีเป็นภาษาที่มีความหมายอยู่ในตัวคำพูดนั้นๆ จะเป็นเพราะท่านบัญญัติกันขึ้น หรือว่าเป็นคำที่มีความหมายสำเร็จมาแล้วในตัว ตั้งแต่มนุษย์รู้จักใช้พูดคำคำนั้น เดียวนี้เอาตามที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคัมภีร์ชั้นหลังๆ ซึ่งท่านชอบค้นคว้าประมวลความหมายแห่งคำนั้นๆ กันอย่างเต็มที่ หรือถ้าพูดอย่างสมัยนี้ ก็เรียกว่าสุดเหวี่ยง ฉะนั้น ในบางคัมภีร์ก็เลยเพ้อ หรือเกินไปก็มี ส่วนที่เพ้อหรือเกินอย่างนี้ เวาไม่เอามาวินิจฉัยกัน มันไม่จำเป็น



พุทธะในภาษาคน หมายถึง องค์พระพุทธรเจ้า เนื้อหานี้ของท่าน ร่างกายของท่านที่เกิดในประเทศอินเดียเมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว นึกทานแล้ว เสาใหม่ไปหมดแล้ว นั่นพุทธะภาษาคน ส่วน **พุทธะ**ในภาษารวม นั้นหมายถึง ตัวธรรมแท้ที่พระพุทธรองค์ตรัสว่า...
 “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นศากยต ผู้ใดเห็นศากยต ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ที่ไม่เห็นธรรมนั้น แม้จะจับจิวของศากยตอยู่ทั่วๆ ก็ไม่ชื่อว่าเห็นศากยตเลย” ลองคิดดูว่า “ธรรมะ” ในที่นี้คืออะไร?
 ...จากหนังสือธรรมะ ๘ คา, พุทธทาสภิกขุ...



ประเทศที่มีประชาธิปไตย แต่ขาดธรรมาธิปไตย ไม่นานก็จะเกิดความขัดแย้งและความวุ่นวาย เพราะต่างคนต่างละทิ้งธรรมะ อีกเนื้อแค่ผลประโยชน์ของตนและพวกพ้องเป็นหลัก หนทางเดียวที่ป้องกันได้ คือ **การช่วยกันปลูกธรรมาธิปไตยในหัวใจของผู้นำและประชาชนในประเทศให้จงได้**



เราต้องมองให้เห็น ความหมายที่แฝงอยู่ใน “พุทธะ”

เป็นอันว่า จะวินิจฉัยคำว่า พุทธะ นี้ แต่เพียง ๓ นัย คือ ๑. ผู้วิ
๒. ผู้ตื่นจากหลับ ๓. ผู้เบิกบาน แล้วก็ขยายความออกไปในทางที่เป็น
คู่ๆ กัน ออกไปอีกสักตอนหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

ใจคำว่า “พุทธโศ” นี้
มีความหมายอะไร
แฝงอยู่บ้างขอ?



“ผู้วิ” ก็ขยายความออกไปถึงความหมายที่ว่า
เป็นผู้สามารถสั่งสอน, ถ้า “ผู้ตื่นจากหลับ”
ก็ขยายความหมายออกไปถึงว่า
ท่านสามารถปลุกผู้อื่นให้ตื่นด้วย,
ความหมายที่ว่า เป็น “ผู้เบิกบาน” นั้น
ขยายความหมายต่อไปว่า
เป็นผู้สามารถจูงใจ
ผู้ที่ได้พบเห็นให้สนใจหรือทำตาม

นี่ขอให้สังเกตดู ความหมายอะไรบ้างที่แฝงอยู่ในตัวหนังสือ หรือ
คำพูดนั้นๆ พระองค์เป็นผู้วิ เพราะเป็นผู้วิจึงสามารถสอนเขา ฉะนั้น ความ
สามารถสอนเขามันแฝงกันอยู่กับผู้วิ นี่เป็นตัวอย่าง ฉะนั้น ท่านทั้งหลาย
ก็จะต้องลองคิดดูเองบ้าง ว่ามีพระคุณอะไรที่แฝงอยู่ในคำพูดที่บัญญัติไว้
ตรงๆ

พุทธคุณ จะสัมผัสได้ต้องใช้สติปัญญา พิจารณาอย่างแบบคยา



ความเป็นผู้รู้ มันเป็นพระคุณส่วนพระองค์ และความเป็นผู้สามารถสอน มันกลายเป็นพระคุณที่**เกี่ยวข้องกับผู้อื่น** พระคุณของพระพุทธองค์ จะอยู่ในรูปแบบที่เป็นค่างุ๋ อย่างนี้เสมอไป

ความเป็นผู้ตื่น ก็มีความสามารถที่จะปลุกผู้อื่นให้ตื่น คนที่หลับอยู่ไม่สามารถจะปลุกใครให้ตื่นได้ ค่ะนี่ ผู้ตื่นอย่างพระพุทธเจ้านั้นก็เสด็จถึงความที่สามารถทำให้โลกนี้ทั้งโลกให้มันตื่นขึ้นมา ฉะนั้น ความเป็นผู้ตื่น กับความสามารถในการปลุกจึงเนื่องอยู่ด้วยกัน

ความเป็นผู้เบิกบาน หมายถึง มีความสุข มีความแจ่มใส มีความ
น่าเลื่อมใส พอใครมองเห็นเข้า มันก็ควรบ่งำใจบุคคลนั้น ทำบุคคลนั้น
ให้สนใจ ให้สมัครใจที่จะทำตาม เพื่อความเป็นอย่างนั้นบ้าง

ที่นี่เวททั้งหลายเป็นสาวกของพระองค์ แล้วก็เรียกกันว่า เกิดใน
สุดท้ายภายหลัง ไม่มีโอกาสที่จะเห็นพระองค์โดยพระววกายหรือโดย
เนื้อหนัง เราก็เห็นพระพุทธรูปองค์ยังทรงอยู่โดยพระคุณ

นี่ **คุณเหล่านี้ก็ไม่ใช่ว่าจะเห็นได้โดยง่าย** ต้องมีสติปัญญาพิจารณา
ต้องใช้สติปัญญาพิจารณา ที่แยบคายและไม่น้อย
เพราะฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่เราจะได้นำมาพิจารณา
คือ ทำการศึกษาให้เข้าถึงพระคุณนั้นๆ

นี่ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำในใจโดยแยบคาย เพื่อจะเข้าใจ
ความหมายเหล่านี้จนเราได้ซึมซาบในพระคุณ ถึงขนาดที่จะเป็นประโยชน์
ได้จริง ไม่เสียหีที่เป็นเหตุบวช



การปฏิบัติเพื่อความสงบเป็น "พุทธะ" ปฏิบัติได้โดยการไว้**สมถกรรมฐาน**
คือ การปฏิบัติเพื่อสมาธิและความสงบของจิต สมถกรรมฐานกองสำคัญ
ที่พระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์ทุกพระองค์ไม่ละทิ้งและปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา
คือ **อานาปานสติกรรมฐาน** เป็นการตามรู้ลมหายใจเข้าออกในทนต์อริยานถ เช่น เคน นิ่ง
นอน พร้อมภาวนา "พุทธโธ" เป็นการเจริญพุทธานุสติ จนจิตเป็นสมาธิ เกิดความสงบ
ส่วน **วิปัสสนากรรมฐาน** เป็นการเจริญปัญญาโดยอาศัยอภากฐานของสมาธิที่ได้จากสมถ-
กรรมฐาน **พิจารณากายและใจ แสดง "ไตรลักษณ์" อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** ทั้ง ๒
ประเภทต้องใจควบคู่กัน สำหรับพิจารณาและตัดกิเลส เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

นัยที่ ๑

“พุทธะ” ในความหมายว่า ผู้รู้ คือ รู้ ๘ อย่าง

เอาละ ในขั้นนี้ก็จะได้แสดงถึง พระคุณโดยนัยที่ ๑ ของคำว่า พุทธะ นั่นคือ ผู้รู้

เท่าที่รู้จักโดยมาก ก็จะนึกถึงคำว่า

ตรัสรู้หรือวิเศษจัก ๔

รู้ทุกข์ รู้เหตุให้เกิดทุกข์

รู้ความดับทุกข์

และทางให้ถึงความดับทุกข์ นั้นก็ถูกอย่างยิ่ง

แต่ที่เราควรจะรู้อะไรกันให้มากไปกว่านั้นอีกสักหน่อย

อาตมาก็จะรวบรวมเอามาแสดงให้เห็นที่เข้าใจโดยลำดับ คำว่า แสดงโดยลำดับนี้ ก็มีความประสงค์เฉพาะและก็อาจจะเฉพาะอาตมาที่เห็นว่าแสดงอย่างไร มันจึงจะเข้าใจง่ายโดยลำดับ



“จิตชั้นมันมีภาวะที่รู้สึก รับรู้ คิดนึกอะไรก็ได้ ถ้ามันไปปรุงแต่งกันติดเข้า มันก็เป็นวิภูสงสาร ถ้าปฏิบัติถูกต้อง มันก็เป็นพระนิพพานขึ้นมาในจิตดวงเดียว”

...จากหนังสือพุทธทาสตอบคำถาม, พุทธทาสภิกขุ...



"พุทธโธ" สิมังคีลพร=พุทธเจ้าตัวจริง



ผู้รู้ หมายถึง รู้เรื่องที่พ้นวิสัยโลก

คำว่า ผู้รู้ ในข้อแวกนี้
จะแสดงโดยหัวข้อว่า ทรงฉลาด
ในเรื่องที่พ้นวิสัยโลก
อันเป็นเหตุให้
ทรงแสวงหา
สิ่งที่อยู่เหนือโลก
ท่านทั้งหลายลองคิดดูให้ดีว่า...



พระพุทธองค์ทรงฉลาด
ในเรื่องที่มันนอกเหนือไปจากที่คนธรรมดาเขารู้สึกหรือคิดนึกกัน
คนธรรมดาก็คิดนึกรู้สึกวนเวียนกันอยู่แต่ในเรื่องโลกๆ
เรื่องวิสัยโลก เพราะว่าเขาไม่ฉลาด
ในการที่จะรู้ออกไปถึงเรื่องเหนือวิสัยโลก



เพราะไม่ห้ามแต่เรื่องในทางโลก ปุถุคฝังมดแต่เรื่องที่ทำให้เกิดกิเลส
มาอย่างยาวนานและต่อเนื่อง คนในสังคมจึงเห็นแก่ตัวและเบียดเบียนกัน
มากขึ้นเป็นลำดับ ยังไม่สายที่จะช่วยกันระดมธรรมให้กลับฟื้นคืนสู่สังคม
อีกครั้ง